

תאריך עדכון: 5.21

שם מחלקה:

ביה"ס ללימודי יסוד ביהדות

שם ומספר הקורס:

מועדי ישראל תלמוד הלכה ומנהג

02-099-95

שם הקורס באנגלית:

Jewish Festivals – Talmud, Jewish Law and Customs

שם המרצה: ד"ר דב הרמן

סוג הקורס: שיעור מתוקשב

שנת לימודים: תשפ"א סמסטר: קיץ היקף שעות: 2 ש"ש

אתר הקורס באינטרנט:

[/https://lemida.biu.ac.il](https://lemida.biu.ac.il)

כתובת דוא"ל של המרצה: Dov.herman@biu.ac.il

שעות קבלה: בתאום מראש

א. מטרות הקורס (מטרות על / מטרות ספציפיות):

הכרת מעגל השנה – החגים והמועדים המקראיים והבתר מקראיים ואלה שהתחדשו
לאחר הקמת מדינת ישראל

ב. תוכן הקורס: (רציונל, נושאים)

נושאי הקורס:

- א. לוח השנה העברי
- ב. המועדים המקראיים
- ג. המועדים הבתר – מקראיים
- ד. ימי שמחה עממיים
- ה. מועדים שהתחדשו בעקבות הקמת מדינת ישראל

מהלך השיעורים: (שיטות ההוראה, שימוש בטכנולוגיה, מרצים אורחים)

תכנית הוראה מפורטת לכל השיעורים:
תכנית קריאה לפי יחידות לימוד (המס' בטבלה מפנים לרשימת החומר הביבליוגרפי להלן).

חומר קריאה לתאריכים 17/8/21- 1/8/21

קריאה מומלצת (מתוך רשימת קריאה מומלצת בהמשך הסילבוס)	קריאת החובה (מתוך רשימת קריאת החובה בהמשך הסילבוס)	הנושא	יח"ל
	מס' 1, 39	לוח השנה העברי	.1
	מס' 30	שבת	.2
	מס' 37	שבת	.3
מס' 1	מס' 38	שבת	.4
מס' 2	מס' 39	שבת	.5
מס' 3	מס' 28	שבת	.6
מס' 4	מס' 7	ימים נוראים	.7
מס' 5	מס' 39	ימים נוראים	.8
מס' 6		ימים נוראים	.9
	מס' 10	ימים טובים	.10
	מס' 39	ימים טובים	.11

קריאה מומלצת (מתוך רשימת קריאה מומלצת בהמשך הסילבוס)	קריאת החובה (מתוך רשימת קריאת החובה בהמשך הסילבוס)	הנושא	יח"ל
מס' 8,7,6	מס' 14, 34, 35	שלושת הרגלים	.12
מס' 9	מס' 29, 39	שלושת הרגלים	.13
מס' 12,11,10	מס' 30, 31	שלושת הרגלים	.14

חומר קריאה לתאריכים 5/9/21- 18/8/21

קריאה מומלצת (מתוך רשימת קריאה מומלצת בהמשך הסילבוס)	קריאת החובה (מתוך רשימת קריאת החובה בהמשך הסילבוס)	הנושא	יח"ל
מס' 17,15,14,2,7	מס' 32, 33	שלושת הרגלים	.15
מס' 16	מס' 19, 39	פורים	.16
מס' 17	מס' 36	פורים	.17
מס' 19,18	מס' 21	חנוכה	.18
מס' 20	מס' 39	חנוכה	.19
	מס' 23	תעניות	.20
	מס' 27, 39	תעניות	.21

קריאה מומלצת (מתוך רשימת קריאת החובה בהמשך (הסילבוס)	קריאת החובה (מתוך רשימת קריאת החובה בהמשך (הסילבוס)	הנושא	יח"ל
	מס' 25 (עמ' 295 – 299)	טו בשבט	.22
	מס' 39	טו בשבט	.23
	מס' 39	מימונה	.24
	מס' 39	לג בעומר	.25
	מס' 39	טו באב	.26
	מס' 26 (עמ' 291 – 294),	מועדים שהתחדשו אחרי הקמת מדינת ישראל	.27
	מס' 39	מועדים שהתחדשו אחרי הקמת מדינת ישראל	.28

ג. חובות הקורס:

דרישות קדם:

חובות / דרישות / מטלות:

1. כתיבת המטלות הן תנאי סף לזכות להבחן.
2. קריאת חומר ביבליוגרפי.
3. השתתפות בפגישות פרונטליות בהן יינתן הסבר על הקורס, תכניו ודרך הלמידה. על מועדן של הפגישות תימסר הודעה מראש.
4. מבחן אמריקאי (רב – ברירתי) בסיום הקורס (דוגמה באתר הקורס במודל).

מרכיבי הציון הסופי (ציון מספרי / ציון עובר):

ציון מספרי

המבחן הוא 100% מציון הקורס.

ציון עובר הוא 60.

ד. ביבליוגרפיה: (חובה/רשות)

ספרי הלימוד וספרי עזר נוספים:

חומר מחייב למבחנים:

ביבליוגרפיה עיקרית (חובה ומומלצת)

א. חובה

1. ד' הרמן, מעגל החגים והמועדים בבית היהודי, פארק אפק – ראש העין תשס"ה, עמ' 40 – 63 (להלן, מעגל החגים והמועדים בבית היהודי).
2. H. Koottek, 'Zur Neumondfeier im alten Israel', JJLG, 7(1909), pp. 367 – 372.
3. ד' הרמן, מעגל החגים והמועדים, עמ' 64 – 136.
4. י"ד גילת, 'לקראת שבת', סידרא, א (תשמ"ה), עמ' 7 – 31.
5. מ' רייס, 'יום מנוחה וקדושה', אל המקורות, ג, ת"א תשמ"ד, עמ' 93 – 100.
6. ב' אפרתי, שערים אל היהדות, ת"א תשל"ב, עמ' 57 – 66 (להלן, שערים אל היהדות).
7. הרב י"ד סלובייצ'ק, על התשובה, פ' פלאי (עורך), ירושלים תשל"ה, עמ' 15 – 25, 164 – 187.
8. י' תבורי, מועדי ישראל בתקופת המשנה והתלמוד, הוצאת מאגנס האוניברסיטה העברית, ירושלים תשנ"ה, עמ' 259 – 303 (להלן, מועדי ישראל).
9. ד' הרמן, מעגל החגים והמועדים, עמ' 220 – 251.
10. ש' ספראי, העליה לרגל בימי הבית השני, ת"א תשכ"ה, עמ' 181 – 198.
11. י' תבורי, מועדי ישראל, עמ' 45 – 84.
12. ד' הרמן, מעגל החגים, עמ' 137 – 139, 209 – 219.
13. L. Finkelstein, 'The Origin of the Hallel', HUCA, 23, 2(1950 – 1951), pp. 319 – 337.
14. ד' הרמן, עמ' 139 – 208.
15. י' תבורי, מועדי ישראל, עמ' 84 – 211.
16. ב' אפרתי, שערים אל היהדות, ת"א תשל"ב, עמ' 107 – 112.

17. א' מלכיאל, 'רעיונות יסוד בחג השבועות', מעינות, ו(תשי"ח), עמ' 38 – 65.
18. M. Weinfeld, 'pentecost as festival of the Giving of the Law', Immanuel, 8(1978), pp. 7 – 18.
19. ד' הרמן, מעגל החגים, עמ' עמ' 252 - 261.
20. י' תבורי, מועדי ישראל, עמ' 323 - 367.
21. הנ"ל, עמ' 368 – 390.
22. ד' הרמן, מעגל החגים עמ' 261 - 272.
23. הנ"ל, עמ' 281 – 290.
24. י' תבורי, מועדי ישראל, עמ' 391 - 415.
25. ד' הרמן, מעגל החגים, 295 - 307.
26. הנ"ל, מעגל החגים, עמ' 273 – 280, 291 – 294.
27. הרב א' מלמד, פניני הלכה – זמנים, הר ברכה תשס"ז, עמ' 111 – 141.
28. מ"ע פרידמן, 'תפילת ערבית של שבת בקהילת הפוסטאט בימי אברהם בן הרמב"ם', תרביץ, פה(תשע"ח), עמ' 145 – 199.
29. ד' הנשקה, 'על תשובה בדין ספירת העומר שיוחסה בטעות לרמב"ם ועל שיטת הרמב"ם בעניינה', סידרא, לב(תשע"ז), עמ' 203 – 213.
30. ח' שוהם, 'שבת הצריכה', כיכר העיר: בימה ליהדות ישראלית 2(תשע"ח), עמ' 37 – 40.
31. B' Becking, Centre, 'periphery, and interference : notes on the "Passover/mazzot"-letter from Elephantine', Centres and Peripheries in the Early Second Temple Period (2016) 65-78
32. N' MacDonald, 'Ritual innovation and "Shavu'ot"', Ritual Innovation in the Hebrew Bible and Early Judaism (2016) 55-77
33. C' Eberhart, 'To atone or not to atone : remarks on the Day of Atonement rituals according to Leviticus 16 and the meaning of atonement', Sacrifice, Cult, and Atonement in Early Judaism and Christianity (2017) 197-231
34. Albrod Florian, Beyond the door : "proposing a new interpretation of eschatological expectations during the Passover-seder", Zeramim; an Online Journal of Applied Jewish Thought 5,1 (2020), 1-41 .
35. "The Sukkah as sacred architecture", Steven Fine, Jewish Religious Architecture; From Biblical Israel to Modern Judaism (2020) 352-368.
36. Miles Johnny, "A tale of two Purims : food-identity ideology and Purim reception from the Late Persian to the Byzantine Christian era", Biblical Interpretation; a Journal of Contemporary Approaches 28,3 (2020) 303-326.
37. א' פרוקציה, "שבת בירושלים", שורשים במשפט (תש"ף), עמ' 429 – 434.
38. צ' רייזמן, "בית חכם' בשבת", תחומין, מ(תש"ף), עמ' 331 – 348.
39. ד' הרמן, מעגל מועדי ישראל – על התפתחותם ההיסטורית ועיצובם בהלכה, במנהגים ובפולקלור, הוצאת כרמל, ירושלים תשפ"א (2021), (לפי הנחיות במהלך הקורס).

ב. מומלצת

1. חגים ומועדים, דבורה והרב מנחם הכהן (עורכים), ה, ירושלים תשל"ח, עמ' 13 – 29, 88 – 97. (להלן, חגים ומועדים).
2. מ' גור אריה, 'ערכים בחגי ישראל', והגדת לבנך, ת"א תשמ"א, עמ' 178 – 182.
3. ש"י עגנון, ימים נוראים, ירושלים – ת"א תשכ"ד, עמ' רכז - רלא.
4. י' פילבר, ביאורים ומקורות לאורות התשובה, ירושלים תשל"ז, עמ' כג – ס.
5. ב' אפרתי, שערים אל היהדות, ת"א תשל"ב, עמ' 95 – 98.
6. הרב י' הס, אמונות, אוניברסיטת בר – אילן ר"ג תשמ"מ, עמ' 207 – 208.
7. הרב ש"י זוין, 'יום הכיפורים וחג הסוכות', ספר החג והמועד, ז' אריאל (עורך), ת"א תשכ"ז, עמ' 85 – 88.
8. ד' אבישר, 'והיית אך שמח', אל המקורות, ג, ת"א תשמ"ד, עמ' 109 – 112.
9. הרב א' דסלר, מכתב מאליהו, ב, בני ברק תשכ"ד, עמ' 106 – 108.
10. ב' אפרתי, שערים אל היהדות, עמ' 99 – 102.
11. הרב י"ל פישמן, חגים ומועדים, ירושלים תש"ח, עמ' רז – רטז.
12. חגים ומועדים, ג, עמ' 11 – 32, 40 – 41.
13. י' רבי, 'חג החירות וחולין של חירות', תשובת השנה, הוצאת הקיבוץ הארצי של השומר הצעיר תשל"ט, עמ' 101 – 105.
14. חגים ומועדים, עמ' 151 – 157.
15. ש' ספראי, 'חג השבועות בימי בית שני', ספר החג והמועד, ז' אריאל (עורך), ת"א תשכ"ח, עמ' 313 – 315.
16. י' לוינגר, 'מגילת אסתר בעיני חוקרי המקרא', ספר המועדים, יו"ט לוינסקי (עורך), ו, ת"א תשט"ז, עמ' 48 – 52.
17. הרב י"ל פישמן, חגים ומועדים, ירושלים תש"ח, עמ' קיט – קלב.
18. א' צ'ריקובר, היהודים בעולם היווני – רומי, ת"א – ירושלים תשל"ד, עמ' 156 – 180.
19. ג' אלון, 'ההשכיחה האומה וחכמיה את החשמונאים?', מחקרים בתולדות ישראל, א, הוצאת הקיבוץ המאוחד, ת"א תשל"ח, עמ' 15 – 25.
20. מ' שטרן, 'ארץ ישראל תחת שלטון הממלכה ההלנסטית', תולדות עם ישראל, ח"ה בן ששון (עורך), א, ת"א תשכ"ט, עמ' 177 – 230.
21. א"י בראדט, 'שטיחת עשבים ופרחים והעמדת אילנות בחג השבועות', והנה רבקה יוצאת, עיונים במדעי היהדות לכבוד רבקה דגן, ירושלים תשע"ז, עמ' 211 – 217.